

Ольховська А. С.¹

**Морально-етичний компонент особистісної складової перекладацької компетентності:
методичний аспект**

¹ Ольховська Алла Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна

Анотація. Статтю присвячено аналізу морально-етичного компоненту особистісної складової перекладацької компетентності та його змістовому наповненню. Окреслено підходи до визначення даного поняття та розкрито його структуру. Наведено результати власного дослідження стосовно рівня володіння студентами знаннями морально-етичних принципів перекладу. Зроблено висновок про необхідність формування цього компоненту у майбутніх перекладачів.

Ключові слова: морально-етичний компонент, особистісна складова, перекладацька компетентність, формування навичок та вмінь, майбутні перекладачі.

Морально-етичним питанням перекладацької діяльності приділяється все більше і більше уваги, про що свідчить все зростаюча кількість праць, що ним присвячені [1-3; 5; 7-9; 11-13]. Саме тому метою статті є аналіз літературних джерел, спрямований на виявлення важливості цього аспекту діяльності перекладача, виділення кола проблем, яке він охоплює, та з'ясування чому ці проблеми набули настільки важливого значення в професійній діяльності перекладачів. Спочатку визначимося, що таке етика та мораль.

Етика – філософське поняття, що вживається в декількох значеннях. Етика це – розділ філософії, що вивчає поведінку людей та спільне життя людей в аспекті їх обумовленості законами свободи; етика це – наука про мораль. Суттєвою особливістю етики є її нормативність, адже вона задає ціннісну основу людської діяльності, визначаючи на що ця діяльність направлена та у чому її досконалість [10]. Останнім часом на передній план виходить професійна етика [4], що тлумачиться як кодекс правил, які визначають поведінку спеціаліста у службовій обстановці, норм, які відповідають існуючим законам та міжвідомчим нормативним документам, професійним знанням, стосункам у колективі, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних обов'язків.

Мораль у філософії визначається як сукупність регуляторів належної поведінки, через які людина проявляє себе як розумна, самосвідома та вільна істота. Уявлення про мораль формуються в процесі осмислення правильної поведінки, заснованої на ідеальному розумінні [10]. Відповідно моральний кодекс це – сукупність моральних норм та принципів, що рекомендується особам та потребує свідомого відношення. Кожна професія має своє коло моральних проблем. Але особливого значення ці проблеми набувають для професій, об'єктом яких є людина, де представники певної професії в силу її специфіки перебувають в постійному або навіть безперервному спілкуванні з іншими людьми. Професійна етика поширюється на ті соціальні групи, до яких висуваються найвищі моральні вимоги, відповідно створюються специфічні моральні кодекси людей цих професій і спеціальностей [4]. Саме до таких професій належить і професія перекладача, а тому морально-етичні питання тут посідають одне з провідних місць.

Морально-етичні норми поведінки перекладача стали об'єктом досліджень провідних вчених [1; 7; 8], однак і досі їм не приділяється належна увага при під-

готовці перекладачів. Розглянемо докладніше цей компонент.

Найдетальніший аналіз складників морально-етичного компоненту нам вдалося знайти у Алексеевої І.С. Дослідниця [1] відносить до складників професійної етики перекладача моральні принципи, норми професійної поведінки, вимоги професійної придатності, чітке знання перекладачем свого правового статусу, знайомство з технічним забезпеченням перекладу. Моральні принципи включають низку постулатів, основний смисл яких зводиться до того, що перекладач не є співрозмовником або опонентом клієнта, а тому текст для перекладача є недоторканим, а отже, він не має права: за власним бажанням змінювати смисл чи зміст тексту при перекладі, скорочувати його або розширювати (якщо такі додаткові завдання зі зміни або адаптації тексту не поставлені замовником); втручатися у відносини сторін, або показувати свою позицію відносно змісту тексту, що перекладається (за винятком випадків, коли перекладачеві офіційно надаються дипломатичні повноваження); емоційно реагувати на індивідуальні дефекти в мовленні оратора та відтворювати їх, оскільки в усному перекладі слід орієнтуватися на усний варіант літературної норми мови перекладу. Перекладач повинен: одразу ж сигналізувати про свою недостатню компетентність, а помічені помилки виправляти, а не приховувати; дотримуватися правил оформлення (в письмовому перекладі); дотримуватися етики усного спілкування (в усному перекладі); зберігати конфіденційність по відношенню до змісту тексту, що перекладається, та не розголошувати інформацію; дбати про своє здоров'я, оскільки від його фізичного стану залежить якість перекладу;

Відповідно до норм професійної поведінки [1], перекладає має бути непомітним як особистість та не пригортати до себе уваги. Одягатися слід охайно та відповідно до події, поводитися – із дотриманням загальноприйнятих правил звичаю. Під час офіційного обіду перекладач не повинен їсти та пити, адже у будь-який момент його можуть попрохати перекласти, а робити це з повним роботом принаймні нечемно. Перекладачеві не можна брати участь у розмові як рівноправному співбесіднику, навіть якщо тема розмови йому не байдужа. Основне його завдання адаптуватися до будь-яких умов та працювати за будь-яких обставин. Так, якщо між учасниками розмови виникає конфлікт, перекладачеві не слід допускати приниження власної гідності. Звичайно ж перекладач не зо-

бов'язаний їй, зазвичай, не в змозі погасити суперечку, однак тут варто дотримуватися певних етичних норм поведінки, наприклад, не слід перекладати лайку, достатньо буде просто зазначити, що інша сторона вдалася до лайливих слів.

До перекладача також висуваються певні вимоги професійної придатності, а саме [1]: професійно поставлений голос, а також знання способів його відновлення у випадку його перевантаження; чистота дикції, відсутність вад мовлення; володіння такими технічними прийомами перекладу, як мнемотехніка (прийоми запам'ятовування), навичка переключення на різні типи кодування, навичка мовленнєвої компресії та мовленнєвого розгортання; навичка застосування комплексних видів трансформацій описового перекладу, генералізації, антонімічного перекладу, компенсації; вміння користуватися словниками та іншими джерелами інформації; володіння перекладацьким скорописом; знання іноземної мови на рівні, близькому до білінгвізму, а також знання культури народу, що нею розмовляє; активне володіння основними мовленнєвими жанрами та основними типами тексту, як рідною, так і іноземною мовою; постійне поповнення активного словникового запасу на обох мовах.

Окрім того, перекладач має добре усвідомлювати свій правовий статус та вміти працювати з технічним забезпеченням перекладу.

Велике значення перекладацької етиці приділяє Мірам Г.Е. У своїй відомій книзі [8] у формі цікавої розповіді, сповненої прикладів із власного досвіду роботи, він перелічує основні її постулати. На перше місце досвідчений перекладач ставить наявність почуття власної гідності та відчуття значущості професії. Перекладач повинен усвідомлювати свою роль та відповідальність, не соромити престижну професію виконанням різних доручень, що не мають безпосереднього відношення до перекладацької діяльності (наприклад, перенесення валіз, тощо), або ж, якщо перекладач все таки має таке бажання, ці послуги мають надаватися за окрему платню, що має бути оговорена заздалегідь у договорі. До речі, в договорі має також зазначатися вид перекладу, що його виконуватиме перекладач. Так, наприклад, якщо перекладач підписує договір на виконання синхронного перекладу, ніхто не має права змусити його виконувати послідовний переклад. Велике значення мають регламентація та охорона праці перекладача. Наприклад, практично кожний синхроніст стикався з ситуацією, коли в перерві між перекладами, коли він має відпочивати, підходить учасник конференції та просить перекласти документ, поки перекладач вільний. Нажаль, нашим перекладачам не вистачає почуття власної гідності аби відмовитися надавати таку послугу, оскільки час, відведений на відпочинок, саме на нього і має бути витрачений, адже від цього залежить якість подальшого синхронного перекладу. Отже майбутньому перекладачеві слід навчитися поважати свою професію та ввічливо доводити іншим необхідність ставитися до неї з повагою.

Дуже часто важливі етичні принципи формулюються у вигляді так званих кодексів перекладача, які є у більшості міжнародних організацій та професійних спілок перекладачів. Їх перевагою є зручна та компак-

тна форма подачі інформації, що чітко розпланована по пунктах. Для прикладу наведемо Кодекс професійної етики, розроблений Асоціацією перекладачів України [6]: 1. Забезпечувати професійний рівень виконання письмових та усних перекладів; 2. Дотримуватися точних строків виконання письмового перекладу, забезпечувати перевірку (вичитування) перекладу перед тим, як надати його замовнику (клієнту); 3. Докладати постійні зусилля для підвищення свого професійного рівня; 4. Дотримуватися конфіденційності матеріалів, наданих для письмового або усного перекладу, і не використовувати отримані відомості в корисливих цілях; 5. Дотримуватися колегіальності. Не критикувати перед замовником (клієнтом) перекладу, виконані іншими перекладачами; 6. Не вводити в оману замовника (клієнта) недобросовісною рекламою і не давати хибної інформації про можливості своєї перекладацької діяльності; 7. Не допускати зриву прийнятого замовлення на переклад через відмову від нього на користь іншого замовлення; 8. Не допускати відмови від продовження надання послуг з усного перекладу з необ'єктивних причин; 9. Не допускати переманювання замовника (клієнта) у перекладацьких агенцій-працедавців, колег-перекладачів; 10. З розумінням сприймати обґрунтовані претензії замовника (клієнта) щодо якості перекладу та вживання необхідних заходів для їхнього усунення; 11. Не допускати надання перекладацьких послуг за демпінговими цінами; 12. Не брати участі у заходах, акціях, що можуть зашкодити репутації АПУ. Як бачимо, на першому місці в Кодексі стоять повага до професії і почуття власної гідності, а також норми професійної поведінки.

Цікавими є тенденції розгляду етичних проблем перекладу, що простежуються в зарубіжній практиці. Відомі зарубіжні дослідники [11-13] зауважують, що наразі етична відповідальність перекладачів торкається не лише замовників перекладу, вона значно ширша по своїй суті й розповсюджується на все людство. Відзначається [12], що рішення, прийняті під час виконання письмового чи усного перекладу потенційно можуть мати значний вплив на виживання окремих індивідів, або ж навіть цілих спільнот; вони можуть вплинути на якість життя тих, хто покладається на перекладача у певній ситуації перекладу – під час перекладу бізнесових переговорів, протокольних зустрічей, зустрічей з питань охорони здоров'я, взаємодії іммігрантів з приймаючою країною, або ж навіть при перекладі інструкції до звичайного міксеру. Етичні проблеми можуть набувати ще глобальнішого значення. Наприклад, в одній із публікацій дослідниця [13] ставить перед перекладачем таке питання: якщо *Blackwater* (приватна військова компанія у США) попросить вас перекласти інструкцію до збору автоматичних гвинтівок, які планується застосувати проти підлітків у Судані, чи погодитесь ви на це? Така ситуація, як виявилось, зовсім не гіпотетична, оскільки саме ця дилема постала перед перекладацькою агенцією авторки, і вона відмовилася виконувати переклад. Звичайно що з такою точкою зору погодяться не всі, багато хто дотримується думки, що робота залишається роботою у будь-якому випадку, проте дослідники [11-13] наголошують на тому, що в першу чергу

всі ми громадяни, а це передбачає певну свідомість та відповідальність перед суспільством у цілому. Зрештою до перекладацької агенції авторки зазначеної вище статі [13] стали ставитися з повагою за чітку громадянську позицію, а роботи не поменшало, а побільшало. Спосіб вирішення таких складних етичних питань – індивідуальна справа кожного перекладача, але в багатьох роботах [11-13] наголошується необхідність виносити їх на розгляд студентів, що готуються стати перекладачами. Педагогічними засобами у даному випадку можуть бути дискусії в аудиторії, критичні есе, рольові ігри, тощо [12] задля розвитку принципової життєвої позиції та відповідального відношення до своєї роботи.

Окрім цього, морально-етичний компонент передбачає формування певних інтегрованих якостей перекладача, яким присвячуються роботи багатьох дослідників. Так, в одному з досліджень [9] відзначається, що професійне середовище перекладача має потенційно конфліктогенний характер через те, що містить у собі об'єктивну суперечливу реальність у вигляді взаємодії різних культур, що передбачає наявність міжкультурних стереотипів, бар'єрів та конфліктів. Саме тому, сучасний перекладач має сприяти подоланню культурних дистанцій шляхом міжкультурного посередництва [5], що можливо забезпечити шляхом наявності міжкультурної [2] толерантності, готовності до управління професійними конфліктами [9] та сформованих полікультурних ціннісних орієнтацій [3].

Міжкультурна толерантність перекладача розглядається [2] як професійно-особистісна якість, що характеризується активною позицією особистості в продуктивній взаємодії з людьми іншої культури, наявністю специфічних ціннісних орієнтацій, сукупністю професійних знань та вмінь, спрямованих на досягнення взаєморозуміння в процесі перекладу. У своєму складі вона має три компоненти: лінгвокультурологічний (відноситься до пізнання та мислення), емоційно-ціннісний (заснований на ціннісній орієнтації особистості студента на соціально та професійно значущі цінності) та комунікативно-діяльнісний (відображає рівень прояву міжкультурної толерантності, здатність регулювати свою поведінку в залежності від ситуації міжкультурного спілкування та умов середі).

У ході своєї діяльності перекладач може стикатися з різними конфліктами, які включають такі види [9]: міжкультурний конфлікт як загострення міжкультурних бар'єрів і стереотипів; конфлікти професійної діяльності як прояв некомпетентності в перекладі і в здійсненні посередницької функції; конфлікти взаємодії як прояв загострених протиріч спільної діяльності з суб'єктами професійного середовища; конфлікти внутрішньо-особистісного плану як відображення криз професійного становлення. Для того, аби ефективно долати конфлікти, в перекладача слід сформувати готовність до управління професійними конфліктами [9], яка визначається як складна інтегративна якість, що являє собою динамічний стан перекладача, який має теоретичну та психологічну підготовку, та здатного до управління усіма видами конфліктів (практична підготовленість), структурований когнітивним, мотиваційно-ціннісними, емоційно-вольовими та діяльнісними компонентами. Когнітивний компо-

нент включає в себе професійні знання про сутність професійного конфлікту, особистісний професійний досвід у вигляді впорядкованої системи конфліктних ситуацій; типи і види професійного конфлікту; фактори, що впливають на виникнення професійного конфлікту; зміст та структура етапів оптимального управління конфліктами; завдання. Мотиваційно-ціннісний компонент містить сформовану систему цінностей: відношення до насильства, відношення до конфлікту, відношення до опоненту, мотивація розв'язання професійного конфлікту. Емоційно-вольовий компонент вміщує вольовий потенціал особистості; особистісну готовність до управління професійними конфліктами; рішучість, рівень самооцінки, рівень впевненості в собі, терпіння, володіння собою, ініціативність, сміливість. Діяльнісний компонент включає сформовані вміння вирішення професійних завдань з управління конфліктами: завдання з діагностування конфліктної ситуації, з прогнозування конфліктів, з їх попередження та розв'язання. Саме завдяки управлінню професійними конфліктами забезпечується взаєморозуміння суб'єктів міжкультурної комунікації.

Полікультурні ціннісні орієнтації являють собою важливий компонент структури особистості, що відображає стійке прагнення особи до конструктивного опанування цінностями іншої культури в умовах культурного різноманіття суспільства та поведінковими моделями, що обумовлюють свідомий вибір та спрямовуються на реалізацію означених цінностей у щоденній соціально-професійній діяльності [3]. Структура полікультурних ціннісних орієнтацій містить: когнітивний компонент (проявляється в засвоєнні, використанні та трансляції знань про культуру країни, мова якої вивчається, що дозволяють кваліфіковано орієнтуватися в сфері іншомовної культури, розуміти мовленнєвий контекст, професійно здійснювати комунікацію з її представниками); афективний компонент (пов'язаний з проявами ширшої зацікавленості, емпатійності і толерантності до суб'єктів іншої культури, готовністю до неагресивної взаємодії з ними); конативний компонент (відображає осмислення досвіду поведінки в мультикультурному середовищі, вміння відбирати поведінкові моделі, адекватні ситуації спілкування, дотримуватися загальноцивілізаційних норм етикету для побудови позитивних відносин з представниками іншої культури). Усі ці компоненти підлягають формуванню у майбутніх перекладачів.

Спільною рисою усіх окреслених досліджень є повна згода стосовно того, що прийняття до уваги морально-етичного компоненту особистісної складової при визначенні змісту навчання майбутніх перекладачів безумовно поліпшить його та створить сприятливу основу для подальшого його розвитку в процесі професійної діяльності. Для перевірки рівня сформованості у майбутніх перекладачів компонентів особистісної складової, ми розробили спеціальну анкету, в якій студентам пропонувалося відповісти на 20 запитань, що, у тому числі, стосувалися й морально-етичної сфери. Результати дослідження показали, що студенти погано ознайомлені з основами поведінки перекладача та питаннями професійної етики. Лише 7,7% респондентів відповіли, що перекладач не повинен переносити валізи, оскільки ця послуга не входить до сфе-

ри професійних обов'язків. Лише 52,3% студентів знають, що під час банкету (на який перекладача запрошено для виконання своїх професійних обов'язків) не слід їсти, а тим паче пити спиртні напої разом з усіма. Проблеми викликала й ситуація, в якій під час зустрічі одна зі сторін вдалася до лайки по відношенню до іншої сторони. Лише 67,7% студентів усвідомлюють, що перекладачеві не слід детально перекладати лайливі слова, однак іншу сторону все ж слід поінформувати, що по відношенню до неї вжито лайку.

Отже, проведений аналіз літературних джерел дозволяє сформулювати висновки, які полягають у тому,

що коло питань морально-етичного компоненту не обмежується суто необхідністю забезпечення відповідності тексту оригіналу текстові перекладу та певними загальними постулатами поведінки перекладача в різних ситуаціях перекладу. Морально-етичний компонент вміщує в собі дуже широкий спектр питань, володіння якими дозволить майбутньому перекладачеві якісніше виконувати свою професійну діяльність. Результати власного дослідження наочно засвідчили, що складові даного компоненту підлягають обов'язковому формуванню у майбутніх перекладачів.

ЛІТЕРАТУРА

(REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Алексеева И.С. Введение в переводоведение: [учеб. пособие для студ. филол. и лингв. факультетов высш. учеб. заведений] / Алексеева И.С. – СПб.: Филологический факультет СПбУ; М.: Академия, 2006. – 352 с. *Alekseyeva I.S. Vvedeniye v perevodovedeniye: [ucheb. posobiye dlya stud. filol. i lingv. fakul'tetov vyssh. ucheb. zavedeniy] / Alekseyeva I.S. – SPb.: Filologicheskiy fakul'tet SPbU; M.: Akademiya, 2006. – 352 s. [Introduction to Translation Studies]*
2. Алешина А. И. Формирование межкультурной толерантности лингвистов-переводчиков: автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук: спец. 13.00.08 „Теория и методика профессионального образования” / А.И. Алешина. – Оренбург, 2010. – 23 с. *Aleshina A. I. Formirovaniye mezhkul'turnoy tolerant-nosti lingvistov-perevodchikov: avtoref. dis. na soisk. uchen. step. kand. ped. nauk: spets. 13.00.08 „Teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya” / A.I. Aleshina. – Orenburg, 2010. – 23 s. [Formation of intercultural tolerance of linguists and interpreters.]*
3. Брагина А.Д. Формирование поликультурных ценностных ориентаций будущих переводчиков в условиях профессиональной подготовки: автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук: спец. 13.00.08 „Теория и методика профессионального образования” / А.Д. Брагина. – Ульяновск, 2011. – 27 с. *Bragina A.D. Formirovaniye polikul'turnykh tsennostnykh oriyentatsiy budushchikh perevodchikov v usloviyakh professional'noy podgotovki: avtoref. dis. na soisk. uchen. step. kand. ped. nauk: spets. 13.00.08 „Teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya” / A.D. Bragina. – Ulyanovsk, 2011. – 27 s. [Formation of multicultural value orientations in terms of future translators training]*
4. Бралатан В.П. Професійна етика: [Навч. посіб.] / В.П. Бралатан [та ін.]. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 252 с. *Bralatan V.P. Profesiynna yetika: [Navch. posib.] / V.P. Bralatan [ta in.]. – K.: Tsentр uchbovoi literaturi, 2011. – 252 s. [Professional Ethics]*
5. Иеронова И.Ю. Формирование профессионально-посреднической культуры будущего переводчика в культуросообразной среде университета: дис. ...докт. пед. наук: 13.00.08 / Иеронова И.Ю. – Калининград, 2008. – 351 с. *Iyeronova I.YU. Formirovaniye professional'no-posrednicheskoy kul'tury budushchego perevodchika v kul'-turosoobraznoy srede universiteta: dis. ...dokt. ped. nauk: 13.00.08 / Iyeronova I.YU. – Kaliningrad, 2008. – 351 s. [Formation of professional mediation culture of the future interpreter in culture-medium university]*
6. Кодекс професійної етики [Е-ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uta.org.ua/code>. *Kodeks profesiynoi yetiki [E-sourse]. – Rezhim dostupu: http://www.uta.org.ua/code. [Code of Ethics]*
7. Миньяр-Белоручев Р.К. Как стать переводчиком? / Миньяр-Белоручев Р.К. – М.: Готика, 1999. – 176 с. *Min'yar-Beloruchev R.K. Kak stat' perevodchikom? / Min'yar-Beloruchev R.K. – M.: Gotika, 1999. – 176 s. [How to become an interpreter?]*
8. Мирам Г.Э. Профессия: переводчик / Мирам Г.Э. – К.: Ника-Центр, 1999. – 160 с. *Miram G.E. Profesiya: perevodchik / Miram G.E. – K.: Nika-Tsentр, 1999. – 160 s. [Occupation: translator]*
9. Садовская Т.А. Формирование готовности переводчика к управлению профессиональными конфликтами: автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. пед. наук: спец. 13.00.08 „Теория и методика профессионального образования” / Т.А. Садовская. – Калининград, 2011. – 24 с. *Sadovskaya T.A. Formirovaniye gotovnosti perevodchika k upravleniyu professional'nymi konfliktami: avtoref. dis. na soisk. uchen. step. kand. ped. nauk: spets. 13.00.08 „Teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya” / T.A. Sadovskaya. – Kaliningrad, 2011. – 24 s. [Formation of translators readiness to manage the professional conflicts]*
10. Словарь философских терминов / под. научн. ред. проф. В.Г. Кузнецова. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 731 с. *Slovar' filosofskikh terminov / pod. nauchn. red. prof. V.G. Kuznetsova. – M.: INFRA-M, 2005. – 731 s. [Dictionary of philosophical terms.]*
11. Arrojo R. The ethics of translation in contemporary approaches to translator training / R. Arrojo // Training for the New Millenium: Pedagogies for translation and interpreting. – Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2005. – P. 225–245.
12. Baker M. Ethics in Interpreter & Translator Training: Critical Perspectives / M. Baker, C. Maier // The Interpreter and Translator Trainer. – 2011. – № 5(1). – P. 1–14.
13. Bell T. Personal Ethics and Language Services / T/ Bell // Multilingual. – 2010. – 21(8). – P. 41–43.

Ольховская А.С. Морально-этический компонент личностной составляющей переводческой компетентности: методический аспект

Аннотация. Статья посвящена анализу морально-этического компонента личностной составляющей переводческой компетентности и её содержательному наполнению. Описаны подходы к определению данного понятия и раскрыта его структура. Освещены новейшие тенденции к выделению круга проблем, которые рассматриваются в рамках данного компонента. Приведены результаты собственного исследования уровня владения студентами знаниями в области морально-этических принципов перевода, которые показали, что студенты плохо ознакомлены с основами поведения переводчика и вопросами переводческой этики. Так, лишь 7,7% респондентов ответили, что переводчик не обязан переносить багаж, поскольку эта услуга не входит в сферу его профессиональных обязанностей. Всего 52,3% студентов знают, что во время банкета (на который переводчик приглашен для выполнения своих профессиональных обязанностей) не стоит есть и тем

более пить спиртные напитки вместе со всеми, ведь это праздник совсем других людей, а для переводчика это – работа. Проблемы также вызвала ситуация, в которой во время встречи одна из сторон употребила ругательства по отношению к другой стороне. Только 67,7% студентов осознают, что переводчику не следует переводить бранные слова, но все же другой стороне следует обязательно сообщить, что другая сторона употребила ругательства. Делается вывод о необходимости включения составляющих данного компонента в структуру обучения будущих переводчиков.

***Ключевые слова:** морально-этический компонент, личностная составляющая, переводческая компетентность, формирование навыков и умений, будущие переводчики.*

Olkhovska A.S. The Moral and Ethical Constituent of the Personal Component of Translation Competence: Methodological Aspect

Abstract. The article is devoted to the analysis of the moral and ethical constituent of the personal component of translation competence. It describes the approaches to defining the notion and determining its structure. It enlightens the newest tendencies in determining the range of problems covered by this component. The article gives the results of the author's own research concerning the rate of knowledge of moral and ethical principles of translation/interpreting. A questionnaire administered to the five-year students showed that most of them have only a vague idea about most of the principles of the moral and ethical component. Thus, only 7.7% of respondents answered that an interpreter shouldn't carry any luggage even if he/she was asked to do so by the employer. Only 52.3% of respondents know that during the banquet (where the interpreter was invited to work) he/she is not allowed to eat and drink alcoholic drinks together with the guests as it's not the interpreter's holiday, it's his/her work. The students also do not know how to behave themselves in various situations that may arise during their work. For example, only 67.7% of students know that they shouldn't interpret abusive words in great detail, but should mention that the other party used them. The questionnaire shows the need for some pedagogical implications to cover the gap of knowledge of these important aspects in translators'/interpreters' education. Needless to say that further research is needed to find out the most appropriate ways of developing the corresponding teaching methodology.

***Keywords:** moral and ethical constituent, personal component, translation competence, skills and abilities formation, future translators/interpreters.*